

EXAMENREGLEMENT PANTARIJN 2022-2023

Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel beide. Voor het praktijkonderwijs bestaat het examen uit een portfoliowaardering door een examengesprek. Dit examenreglement betreft een algemeen gedeelte, waarin regels staan voor het schoolexamen en het centraal examen. Daar waar het algemene gedeelte ook geldt voor praktijkonderwijs, staat dit specifiek vermeld door de tekstuele toevoeging 'ook voor PrO'. Het vakinhoudelijke gedeelte, waarin leerstof is beschreven met daarbij de toetsen, opdrachten en handelingsdelen en de bijbehorende weging, staat beschreven in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Het PTA is een aparte publicatie.

Dit examenreglement is als volgt opgebouwd. Het eerste gedeelte is een algemeen gedeelte, dat voor alle schoollocaties en onderwijsniveaus geldt. Het tweede gedeelte beschrijft het reglement specifiek voor vmbo terwijl het derde gedeelte de regels beschrijft voor havo/vwo.

ALGEMEEN, GELDEND VOOR ALLE ONDERWIJSNIVEAUS

1. ALGEMEEN

- 1.1 Het examenreglement wordt op voorstel van de examencommissies vastgesteld door het bevoegd gezag.
- 1.2 Het bevoegd gezag wijkt bij de vaststelling van het examenreglement slechts af van het voorstel nadat overleg gepleegd is met de examencommissies én de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd richting examencommissie en (C)MR.
- 1.3 Indien daartoe aanleiding is kan het bevoegd gezag het reglement tussentijds wijzigen. Dat wijzigen kan slechts:
 - a. in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het PTA, of
 - b. ter verbetering van een onjuistheid of onvolledigheid in het PTA.De examencommissies worden vooraf in de gelegenheid gesteld te adviseren over de voorgenomen wijzigingen. Indien er afgeweken wordt van het advies van de examencommissies door het bevoegd gezag, dan wordt dit schriftelijk gemotiveerd richting examencommissies en MR.
- 1.4 Het eindexamen is geregeld in het Eindexamenbesluit VO.
- 1.5 Het examenreglement is noodzakelijk volgens artikel 31 van bovengenoemd besluit. Een exemplaar van dit besluit ligt ter inzage bij de administratie van de school.
- 1.6 Dit examenreglement-document wordt voor 1 oktober verstrekt aan kandidaten en geplaatst op de webpagina van Pantarijn.
- 1.7 Dit examenreglement is vastgesteld met MR instemming.
- 1.8 Dit examenreglement-document is van toepassing op de bovenbouw. Dat betekent voor het vmbo leerjaren 3 en 4 en voor de havo leerjaren 4 en 5 en voor het atheneum/gymnasium (vwo) leerjaren 4, 5 en 6. Daarnaast is het reglement van toepassing op leerlingen die in hun laatste jaar op het praktijkonderwijs zitten
- 1.9 Dit examenreglement is geldig voor schooljaar 2022-2023.
- 1.10 Het bevoegd gezag beslist in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet.

2. BEGRIPSBEPALINGEN

- 2.1 *Bevoegd gezag*: het bestuur van de "Stichting voor Openbaar Voortgezet Onderwijs van Wageningen en omstreken".
- 2.2 *Kandidaat*: eenieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten.
- 2.3 *Examen*: hiermee wordt zowel het schoolexamen (SE) als het centraal examen (CE) bedoeld. Ook het Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE) voor het vmbo en het Centraal Praktijk Examen (CPE) voor het vmbo valt hieronder.

- 2.4 *CSE*: centraal schriftelijk examen
- 2.5 *Examinator*: degene die belast is met het afnemen van het examen.
- 2.6 *Toetsen*: alle door de kandidaat af te leggen onderdelen van het examen. (Zie ook 6.1.1.)
- 2.7 *Examendossier*: het omvat alle onderdelen van het schoolexamen, zoals deze in de bovenbouw van de opleiding worden opgebouwd, ook van die vakken die hetzij niet centraal worden geëxamineerd, hetzij reeds voor het laatste examenjaar worden afgesloten.
- 2.8 PrO: praktijkonderwijs
- 2.9 *Programma van toetsing en afsluiting (PTA)*: hierin is opgenomen een omschrijving van de inhoud van de toetsen, van de wijze waarop getoetst wordt, alsmede van de beoordeling en weging van het resultaat. In de PTA's wordt het leerprogramma per vak en/of per leerlaag weergegeven.
- 2.10 *Commissie van Beroep*: Een aantal personen die kunnen nagaan of de bepalingen die opgenomen zijn in het examenreglement en het PTA op een juiste wijze gehanteerd zijn, wanneer er in beroep gegaan wordt. Het adres is: Postbus 257, 6700 AG Wageningen.
- 2.11 *Examencommissie*: een op locatie ingestelde commissie waar verzoeken, bezwaren en klachten voorgelegd kunnen worden. Wanneer iemand in beroep wil gaan tegen een besluit van een examencommissie, dan kan een klacht ingediend worden bij de Commissie van Beroep (zie artikel 2.10).
- 2.12 *Certificaat*: een schriftelijke verklaring die een kandidaat, die voor het eindexamen is afgewezen, krijgt voor de vakken met het cijfer 6 of meer.
- 2.13 *Locatiedirecteur*: directeur van de locatie waar de leerling onderwijs gevolgd heeft.
- 2.14 *Periode*: tijdvak met begindatum en einddatum, waarin de aangegeven leerstof getoetst wordt.
- 2.15 *Magister*: administratie- en communicatiesysteem voor scholen. U kunt via Magister de gegevens van uw kind inzien. Het gaat om zaken als aanwezigheid, huiswerk, cijfers, pta en het lesrooster.
- 2.16 *CvTE*: College van Toetsen en Examens
- 2.17 *Ouder*: hier kan ook ouder(s)/verzorger(s) gelezen worden
- 2.18 *Hij*: hier kan ook hij/zij gelezen worden.
- 2.19 *(Kalender)dagen*: dag volgens de kalender, van 0.00 uur tot 23.59 uur.
- 2.20 *Schooldagen*: dagen waarop door Pantarijn onderwijs wordt gegeven aan een bovenbouw- of onderbouw klas.
- 2.21 *Geschillencommissie PrO*: bovenschoolse commissie waarbij leerling of ouders van het praktijkonderwijs in beroep kunnen gaan. Het is een bovenschoolse commissie, die per geschil een bindend besluit neemt. Het adres is: Postbus 257, 6700 AG Wageningen
- 2.22 *Presentis*: administratie- en communicatiesysteem voor leerlingen praktijkonderwijs.
- 2.23 *Cum laude*: met lof
- 2.24 *Verklaring Praktijkonderwijs*: de schriftelijke verklaring die een kandidaat die voor het examengesprek is afgewezen krijgt waarop dossieronderdelen vermeld staat.
- 2.25 *Toezichtshouder*: persoon die surveilleert tijdens een examenafname.
- 2.26 *Tijdvak*: een periode waarin je examen of herexamen mag doen.

3. DE EXAMENSECRETARIS

- 3.1 de locatiedirecteur wijst een of meer van de personeelsleden aan tot examensecretaris van het eindexamen. Een examensecretaris is tevens examensecretaris van de deexamens.
- 3.2 De locatiedirecteur en de examensecretaris verrichten samen de taken zoals bedoeld in het Eindexamenbesluit VO artikel 33, tweede lid, 48, eerste en derde lid, en 59 vierde lid.
- 3.3 De examensecretaris heeft de taak om de locatiedirecteur te ondersteunen bij:
 - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen of deeleindexamen bedoeld in het eerste lid
 - b. de uitvoering van het examenreglement bedoeld in artikel 31, eerste lid van het Eindexamenbesluit VO.
 - c. de uitvoering van het PTA

- d. verstrekking van een overzicht van de onderdelen en beoordeling van de schoolexamens bedoeld in artikel 33 Eindexamenbesluit VO.
- 3.4 het bevoegd gezag stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast. Deze taakomschrijving wordt verstrekt aan de locatiedirecteur, de examensecretaris en aan de examencommissie.

4. DE EXAMENCOMMISSIES

4.1 benoeming en samenstelling examencommissie

- 4.1.1 De locatiedirecteur stelt per locatie een examencommissie in ten behoeve van de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering. Het bevoegd gezag heeft deze taak gedelegeerd aan de locatiedirecteur.
- 4.2.1 De locatiedirecteur benoemt de leden van de examencommissie en draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.
- 4.3.1 De examencommissie heeft een oneven aantal leden en tenminste 3 leden.
- 4.4.1 De volgende personen kunnen niet worden benoemd tot lid van de examencommissie:
- a. leden van het bevoegd gezag
 - b. de locatiedirecteur
 - c. leden van de DMR en/of CMR
- 4.5.1 De examencommissie is deskundig op het gebied van betreffende schoolsoort, regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs en de kwaliteit van examinering.
- 4.6.1 Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort de locatiedirecteur de overige leden van de examencommissie.

4.2 taken en bevoegdheden examencommissie

- 4.2.1 De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering de volgende taken en bevoegdheden:
- a. het (laten) opstellen van een voorstel voor een examenreglement
 - b. het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een PTA
 - c. het borgen van het afsluitende karakter van het schoolexamen
 - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen
- 4.2.2 De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
- 4.2.3 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkwijze en het verloop van het examenjaar.
- 4.2.4 De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de locatiedirecteur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
- 4.2.5 De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies (4.2.2., 4.2.3 en 4.2.3) aan het bevoegd gezag, de locatiedirecteur en aan de examensecretaris van de locatie.

5. HET EXAMEN

- 5.1 Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een examen af te leggen (ook voor PrO).
- 5.2 Het examen bestaat uit een SE en, voor zover dat in het examenprogramma bepaald is, een CE.

- 5.3 De locatiedirecteur en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het examen af.
- 5.4 Het schoolexamen heeft de vorm van een examendossier.

6. SCHOOLEXAMEN

6.1 Algemeen

- 6.1.1 Het SE kan bestaan uit de volgende toetsen:
- a. mondelinge toetsen
 - b. schriftelijke toetsen met gesloten en/of open vragen
 - c. praktische opdrachten
 - d. handelingsopdrachten
 - e. profielwerkstuk
- 6.1.2 Het schoolexamen wordt gehouden overeenkomstig het voor ieder vak geldend programma van toetsing en afsluiting. Deze zijn per vak beschikbaar.
- 6.1.3 De kandidaat kan pas deelnemen aan het CE als het SE is afgesloten.
- 6.1.4 De kandidaat is zelf verantwoordelijk voor het tijdig afsluiten van het SE.

6.2 Schriftelijke toetsen

- 6.2.1 Regels tijdens de afname van schriftelijke toetsen van het schoolexamen zijn gelijk aan de regels voor het centraal schriftelijk examen (zie artikel 7.2 en 7.3).

6.3 Tijden van het schoolexamen

- 6.3.1 Het SE begint in de bovenbouw van de opleiding met de opbouw van het examendossier.
- 6.3.2 Voor welke afdelingen, sectoren of leerwegen het onder 6.3.1. gestelde geldt, wordt vastgesteld door de locatiedirecteur.
- 6.3.3 Het SE wordt tenminste 10 schooldagen voor de aanvang van het CE van het specifieke vak afgesloten.
- 6.3.4 Het in 6.3.3 gestelde geldt eveneens indien een kandidaat het CE zal afleggen in de 2e periode, doordat hij niet in staat geweest is het SE, om een geldige reden, tijdig voor het CE af te ronden.
- 6.3.5 Indien een kandidaat om een geldige reden, dit ter beoordeling van de examencommissie, is verhinderd het SE tijdig af te ronden zowel voor de eerste als voor de tweede periode en hij het schriftelijk examen (CE) zal afleggen ten overstaan van de staatsexamencommissie, moet het schoolexamen tenminste 4 weken voor de aanvang van dit staatsexamen zijn afgesloten.
- 6.3.6 De kandidaten ontvangen voor de aanvang van het SE, eerste jaar van de bovenbouw, (een verwijzing naar) het examenreglement met het bijbehorende PTA, waarin vermeld staat:
- a. een overzicht van de toetsen van het SE
 - b. een periode/tijdvakken van de toetsen
 - c. een omschrijving van de te toetsen leerstof
 - d. een omschrijving van de wijze van toetsing
 - e. de wijze waarop het eindcijfer schoolexamen wordt berekend.
- 6.3.7 Tenminste 5 schooldagen voor de aanvang van elke toets ontvangen de kandidaten mededeling van:
- a. de plek waar de toetsen worden afgenomen, indien deze afwijkt van een ruimte binnen de locatie.
 - b. het tijdstip/aanvangstijd waarop de toetsen worden afgenomen

6.4 De toetsen

- 6.4.1 De examencommissie dient, op basis van voorstellen van de vakgroepen/secties, voor 1 oktober van het cursusjaar, waarin met het SE wordt aangevangen, bij de locatiedirecteur een overzicht in te leveren van de bij de verschillende toetsen te bevragen leerstof. De

- locatiedirecteur zorgt ervoor, dat deze overzichten voor de aanvang van het SE aan de kandidaten ter beschikking worden gesteld.
- 6.4.2 De opgaven voor de toetsen en de daarbij behorende normen worden door de vakgroepen/secties vastgesteld.
 - 6.4.3 Het cijfer van de gemaakte toets wordt door de leraar-examinator vastgesteld (ook voor PrO).
 - 6.4.4 Opgaven, normen, het gemaakte werk, de opnamen van de mondelinge toetsen, eventueel de gemaakte protocollen, alsmede de cijfers worden in een archief verwerkt dat bij de vakdocent in bewaring is. Alles uit dit archief dient bewaard te worden tot half jaar na diplomering. De examensecretaris en de locatiedirecteur hebben altijd de mogelijkheid tot inzage. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het in 6.6.1 gestelde.
 - 6.4.5 De criteria aan de hand waarvan de beoordeling van werkstukken, praktische opdrachten, handelingsopdrachten en profielstuk plaatsvindt, zijn op te vragen bij de docent en/of worden (ook) tijdens de lessen aan de kandidaat bekend gemaakt (ook voor PrO).
 - 6.4.6 Hulpmiddelen zoals woordenboeken, tabellenboeken, atlassen en rekenmachines mogen alleen meegebracht worden als dat uitdrukkelijk is toegestaan bij die toets (ook voor PrO).
 - 6.4.6 Mondelinge toetsen worden behoudens overmacht afgenomen door docent-examinator (ook voor PrO).
 - 6.4.7 Bij mondelinge toetsen vult de leraar-examinator tenminste een beoordelingsformulier in en/of wordt het mondeling via opnameapparatuur vastgelegd en/of is er een tweede examinerator aanwezig. Eventuele opnamen worden bewaard tot 6 maanden na diplomering bewaard.
 - 6.4.8 Het bewaarde werk mag niet worden gekopieerd door de kandidaat (ook voor PrO).

6.5 Beoordeling

- 6.5.1 Voor de beoordeling van de toetsen van het SE gebruikt de examinerator de cijfers 1 t/m 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal, tenzij anders beschreven in het PTA.
- 6.5.2 De handelingsopdracht wordt niet met een cijfer beoordeeld. Een handelingsopdracht zal 'voldaan' moeten zijn. Indien naar het oordeel van de leraar/examinator deze opdracht als niet voldaan beoordeeld wordt, kan de kandidaat, binnen de gestelde termijn, in de gelegenheid gesteld worden de handelingsopdracht te verbeteren zodat er wel 'voldaan' is. Er kan, wanneer er sprake is van niet voldaan, een vervangende handelingsopdracht gemaakt worden. Zonder het voldoen van een handelingsopdracht kan er geen eindcijfer voor het schoolexamen worden vastgesteld.
- 6.5.3 Uit de beoordeling van *alle* toetsen in een vak of programma wordt het eindcijfer voor het SE afgeleid. Hiervoor worden de cijfers 1 t/m 10 en de daartussen liggende cijfers met één decimaal gebruikt. Het eindcijfer voor het SE is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen, die voor de toetsen van het SE aan de kandidaat zijn gegeven. Dit gemiddelde wordt rekenkundig afgerond op 1 decimaal. Indien afronding moet plaatsvinden geldt: indien de cijfers achter de komma 49 (zonder afronding) of minder zijn, naar beneden afgerond en indien deze 50 (zonder afronding) of meer zijn, naar boven afgerond.
- 6.5.4 Indien een kandidaat in een (onderdeel van een) vak of programma door twee of meer leraren is geëxamineerd, bepalen deze leraren in onderling overleg het cijfer voor het SE. Komen zij niet tot overeenstemming dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van de beoordelingen door ieder van hen (ook voor PrO).

6.6 Mededelingen cijfers

- 6.6.1 Het cijfer van iedere toets wordt zo spoedig mogelijk aan de kandidaat bekend gemaakt in Magister. Kandidaten hebben het recht het door hen gemaakte werk in te zien binnen 5 schooldagen na bekendmaking van de beoordeling voor zover dit wettelijk is toegestaan.
- 6.6.2 De docent noteert de behaalde cijfers in het examendossier. Het eindcijfer voor het schoolexamen wordt voor de aanvang van het CE individueel aan de kandidaat meegedeeld.
- 6.6.3 De behaalde eindcijfers voor het schoolexamen worden voor de aanvang van het centraal examen aan de kandidaat meegedeeld via een door de leerling te ondertekenen akkoordverklaring. Als deze akkoordverklaring niet binnen de gestelde termijn ondertekend wordt ingeleverd, dan wordt er vanuit gegaan dat men akkoord gaat.

- 6.6.4 Digitale rapportering aan de kandidaten en hun ouders betreffende de beoordelingen van het schoolexamen geschiedt periodiek op door de locatiedirecteur vast te stellen momenten en in elk geval in de laatste week voor de aanvang van het Centraal Examen, waarbij dan tevens de eindcijfers voor het SE worden gerapporteerd. Dit gebeurt met name doordat ouders door middel van een inlog toegang hebben tot Magister, wanneer de leerling nog geen 18 jaar is.
- 6.6.5 Vijf schooldagen na verstrekking van de PTA-beoordeling is het aantekenen van bezwaar en beroep betreffende de afgesloten periode(n) niet meer mogelijk.

6.7 Bezwaarschrift c.q. beroepsprocedure

- 6.7.1 Een leerling of ouder(s)/verzorger(s) die bezwaar maakt tegen de gang van zaken bij een bepaald onderdeel van het SE kan zich binnen vijf schooldagen na de gang waartegen bezwaar gemaakt wordt, zich schriftelijk wenden tot de examencommissie, die het bezwaarschrift afhandelt. Dit verzoek dient mede ondertekend te zijn door zijn ouders.
- 6.7.2 Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van een cijfer voor een onderdeel van het SE, kan de kandidaat binnen 5 kalenderdagen na het bekend worden van het cijfer een bezwaarschrift indienen bij de examencommissie. Dit verzoek dient mede ondertekend te zijn door zijn ouder(s)/verzorger(s).
- 6.7.3 Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van de berekening van het eindcijfer van het SE kan de kandidaat binnen 5 kalenderdagen na het bekend worden van dit cijfer een verzoek tot herziening van eindcijfer indienen bij de examencommissie. Dit verzoek dient mede ondertekend te zijn door zijn ouder(s).
- 6.7.4 Binnen 10 kalenderdagen na ontvangst van het bezwaarschrift beslist de examencommissie hierover.
- 6.7.5 Indien de afhandeling van het bezwaarschrift, bedoeld in lid 1 t/m 4, niet naar tevredenheid is van de indiener, kan deze de klacht indienen bij de commissie van beroep (adres: postbus 257, 6700 AG Wageningen). Het algemene klachtenrecht van Pantarijn is van toepassing (zie de website van Pantarijn). Zie ook artikel 2.10.

6.8 kunstvakken 1 en lichamelijke opvoeding (lo)

- 6.8.1 In het PTA zijn de periodes en einddatum vermeld waarop de vakken kunstvakken 1 (vmbo) en lo afgesloten behoren te zijn.
- 6.8.2 Het niet tijdig voldoende afronden van het vak kunstvakken 1 en/of lo wordt beschouwd als een onregelmatigheid (zie artikel 14).
- 6.8.3 Leerlingen die niet tijdig hebben voldaan aan de eisen kunnen intern geschorst worden tot het werk in orde is. Ouders/verzorgers worden hiervan in kennis gesteld.
- 6.8.4 Leerlingen die op de uiterste inleverdatum van het schooljaar het vak kunstvakken 1 of lo niet hebben afgesloten, krijgen een beperkte periode de tijd om het alsnog af te sluiten, zodat zij alsnog het overgangsbewijs of diploma kunnen behalen.
- 6.8.5 Als op de tweede uiterste afrondingsdatum het werk niet naar behoren is afgerond, dan kan de leerling die dit betreft gedurende dat schooljaar geen overgangsbewijs of diploma behalen.

6.9 Afsluiting schoolexamen

- 6.9.1 Het SE kan pas dan worden afgesloten indien alle onderdelen uit het PTA zijn afgelegd.
- 6.9.2 Indien een toets niet is afgelegd op het vastgestelde tijdstip of binnen de vastgestelde termijn zonder een naar het oordeel van de examencommissie geldige reden, kan de examencommissie, alvorens een van de maatregelen genoemd in artikel 14 te treffen, de kandidaat verplichten het ontbrekende onderdeel alsnog af te leggen. De examencommissie stelt het aantal dagen vast per incident. De termijn waarbinnen het SE moet worden afgesloten in leerjaar 4 vmbo, leerjaar 5 havo en leerjaar 6 vwo kan niet worden aangepast.
- 6.9.3 Indien een kandidaat niet voldoet aan de in 6.9.1 gestelde verplichting kan de locatiedirecteur na alle betrokkenen gehoord te hebben de kandidaat uitsluiten van verdere deelname aan het SE/CE of een van de andere maatregelen treffen, genoemd in artikel 14.

6.10 Overige bepalingen

- 6.10.1 Voor de kandidaat die tot het voorlaatste of laatste leerjaar wordt toegelaten, nadat in dat leerjaar reeds toetsen zijn gehouden, stelt de locatiedirecteur in overleg met de examensecretaris een regeling om te voldoen aan het PTA vast, in overleg met de betrokken docent(en). De kandidaat wordt hiervan op de hoogte gesteld.

7. CENTRAAL EXAMEN

7.1 Algemeen

- 7.1.1 Het CE wordt afgenomen conform de artikelen van het Eindexamenbesluit VO. Bij de vakken en programma's waarvoor de CvTE een referentieterm als N-term heeft vastgesteld, hanteert de directeur deze referentie-N-term. Hiervan kan beredeneerd worden afgeweken wanneer dit past binnen de voorwaarden die de Onderwijsinspectie hieraan stelt.
- 7.1.2 Ten minste 14 dagen voor de aanvang van het CE ontvangen de kandidaten het rooster van het CE. De locaties maken het rooster voor de flexibele digitale examens en CSPE. Het rooster voor de centrale schriftelijke examens. staat ook op www.examenblad.nl
In dit rooster staat in elk geval vermeld:
- a. de locatie waar de toetsen van het CE worden afgenomen
 - b. de dag en het tijdstip waarop de toetsen worden afgenomen
 - c. de duur van de toetsen voor reguliere kandidaten (niet zijnde kandidaten die vallen onder artikel 8).

7.2 Gang van zaken tijdens het CSE / digitale examens, niet zijnde CSPE

- 7.2.1 De kandidaten maken het schriftelijk/digitaal werk onder toezicht van door de locatiedirecteur aangewezen toezichthouder. Er wordt een minimum van twee toezichthouders gehanteerd.
- 7.2.2 Tijdens een toets van het CE worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook aangaande de opgaven gedaan.
- 7.2.3 Een overzicht van hulpmiddelen waarvan het gebruik door de CvTE is toegestaan, is te vinden op de website van www.examenblad.nl
- 7.2.4 Onderling uitwisselen van hulpmiddelen is niet toegestaan. Hulpmiddelen mogen geen aantekeningen bevatten.
- 7.2.5 Tassen, jassen, mobiel, smartwatch, etui, telefoon, e.d. mogen niet naar het examenlokaal worden meegenomen.
- 7.2.6 Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende een toets van het examen niet verwijderen uit het examenlokaal.
- 7.2.7 Vanaf 20 minuten voor het einde van een toets van het examen (in de reguliere examentijd) mogen de kandidaten het examenlokaal niet verlaten.
- 7.2.8 Aan het einde van een zitting blijven de kandidaten zitten totdat een toezichthouder het sein geeft om te vertrekken.
- 7.2.9 Het is de kandidaten verboden enig papier dat op het examen betrekking heeft op een andere plaats dan op de hun toegewezen tafel te leggen. Er mag geen aantekeningpapier uit het examenlokaal meegenomen worden door de kandidaat.
- 7.2.10 De kandidaat dient de aanwijzingen van de toezichthouder(s) op te volgen.
- 7.2.11 Gedurende een uur volgende op het tijdstip van opening van de envelop is het een kandidaat niet toegestaan te vertrekken. Voor leerlingen die een digitale toets maken geldt een half uur.

7.3 Aanvullende gang van zaken specifiek voor CSE

- 7.3.1 Het examenwerk moet met pen worden gemaakt. Alleen tekeningen mogen met potlood gemaakt worden.
- 7.3.2 Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. Ook het kladpapier wordt door de school gewaarmerkt en verstrekt. Kandidaten mogen geen papier meenemen naar en uit het examenlokaal.

- 7.3.3 De kandidaat vermeldt zijn examenummer, zijn naam en de naam van de betrokken examinator.
- 7.3.4 Vanaf het uitdelen van de opgaven dient er volkomen rust in het lokaal te heersen.
- 7.3.5 De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het CE blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets. Een kandidaat die het gemaakte werk eerder dan het sluitingstijdstip inlevert, levert ook de opgaven in.

8. AFWIJING WIJZE VAN EXAMINEREN

- 8.1. De locatiedirecteur kan toestaan dat een lichamelijk of verstandelijk gehandicapte kandidaat het schoolexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. De locatiedirecteur bepaalt de wijze waarop het schoolexamen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie (ook voor PrO).
- 8.2 De kandidaat en/of zijn ouders die in aanmerking denkt te komen voor het in 8.1 gestelde kan zich tijdig richten tot de zorgcoördinator.
- 8.3 Het bevoegd gezag kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal (NT2-leerlingen) afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De afwijking kan betrekking hebben op het vak Nederlandse taal en literatuur, het vak Nederlandse taal en/of enig vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is. Kandidaten mogen dan bij het centraal examen een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal. Van elke afwijking wordt mededeling gedaan aan de inspectie (eindexamenbesluit VO artikel 55, lid 3-4-5). In plaats van een woordenboek Nederlands mag de leerling ook een woordenboek vanuit het Nederlands naar de thuistaal van de leerling meenemen.
- 8.4 Kandidaten die in het bezit zijn van een zorg- of dyslexiepas kunnen daarop al zien op welke afwijkende wijze(n) van examineren zij recht hebben.

9. VERSNELLEN

- 9.1 Indien een leerling in staat is voor een bepaald vak sneller door de lesstof te gaan, kan de school toestaan dat hij in dat vak een jaar eerder examen doet waarbij een passend PTA wordt opgesteld.
- 9.2 De locatiedirecteur kan een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen.
- 9.3 Bij toepassing van het eerste lid wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.
- 9.4 Eindexamenbesluit VO, artikel 49, zevende lid, en artikel 50, vijfde lid zijn van toepassing ('zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de locatiedirecteur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend').
- 9.5 Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze examens behaalde resultaten.

10. ABSENTIE

10.1 zowel SE als CE

- 10.1.1 Indien een kandidaat deelneemt aan een toets van het examen behoudt het resultaat dat de examinator voor die toets vaststelt zijn geldigheid in het betreffende leerjaar.

- 10.1.2 Als een kandidaat door ziekte of door een andere vorm van overmacht niet in staat is een toets bij te wonen, moet dit schriftelijk voor of telefonisch op de dag van de toets voor de aanvang van de toets gemeld worden aan de teamleider. Minderjarige kandidaten dienen door de ouders ziekgemeld te worden. Deze melding moet iedere dag herhaald worden gedurende de toetsperiode tenzij de teamleider aangeeft dat herhaling niet nodig is. Het niet nakomen van deze meldplicht wordt gezien als een onrechtmatige afwezigheid (ook voor PrO).
- 10.1.3 Meerderjarige kandidaten die om medische redenen niet aan een toets kunnen deelnemen dienen zich bij de teamleider ziek te melden. Deze melding moet iedere dag herhaald worden gedurende de toetsperiode tenzij de teamleider aangeeft dat herhaling niet nodig is (ook voor PrO).
- 10.1.4 Een leerling van het praktijkonderwijs mag deelnemen aan het examengesprek wanneer hij tenminste 80% aanwezig geweest is gedurende zijn schoolloopbaan.
- 10.1.5 Wanneer een leerling uit het praktijkonderwijs minder dan 80% aanwezig geweest is gedurende zijn schoolloopbaan, wordt door de examinatoren beoordeeld of de leerling mag deelnemen aan het examengesprek.

10.2 Centraal examen

- 10.2.1 Indien een kandidaat zonder geldige reden te laat bij een CE verschijnt, kan hij uiterlijk tot een half uur na het begintijdstip van het examen tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het oorspronkelijke tijdstip dat voor de kandidaat geldt.
- 10.2.2 Kandidaten die meer dan een half uur na aanvang van de zitting van het CE binnenkomen, kunnen niet deelnemen aan deze zitting. Bij geldige reden, ter beoordeling van de examencommissie, kunnen zij voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak voor ten hoogste twee toetsen per dag (Eindexamenbesluit artikel 45 lid 1).
- 10.2.3 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het CE in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.
- 10.2.4 De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de locatiedirecteur aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. In dat geval deelt de locatiedirecteur aan de staatsexamencommissie mede welke cijfers de kandidaat voor het SE en het eventueel reeds afgelegde gedeelte van het CE heeft behaald, alsmede, wanneer dat zich voordoet:
 - a. dat ten behoeve van de kandidaat op grond van artikel 8.3 toestemming is verleend dat met betrekking tot het vak Nederlandse taal en letterkunde dan wel tot het vak Nederlandse taal of tot enig vak, waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, wordt afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit;
 - b. dat ten behoeve van de gehandicapte kandidaat op grond van artikel 8.1 toestemming is verleend dat hij het CE geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan zijn mogelijkheden.
- 10.2.5 Na afloop van het derde tijdvak deelt de staatscommissie het resultaat mede aan de locatiedirecteur.
- 10.2.6 Indien de locatie zelf de afnametijdstippen bepaalt (bijvoorbeeld bij flexibele digitale examens), dan kan de locatiedirecteur de kandidaat de gelegenheid geven om binnen de afnameperiode die het CvTE daarvoor heeft ingesteld, alsnog de toetsen te voltooien waarvoor hij eerder was verhinderd.

10.3 Schoolexamen

- 10.3.1 Indien een kandidaat zonder geldige reden te laat bij een SE verschijnt, kan hij uiterlijk tot vijftien minuten na het begintijdstip van het schoolexamen tot het lokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het oorspronkelijke tijdstip dat voor de kandidaat geldt.
- 10.3.2 Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor het inhalen van een toets. Leerlingen worden geacht, binnen een gestelde termijn, zelf een afspraak te maken met de docent voor het inhalen van de toets, tenzij de locatie al een herkansingsperiode heeft aangewezen.
- 10.3.3 Zodra een kandidaat die door ziekte een toets heeft verzuimd weer op school komt, dient hij binnen vijf schooldagen een verklaring ondertekend door zijn ouders omtrent zijn

verzuim in te leveren bij de teamleider. Beter melden kan ook zoals omschreven in het locatiedeel van de schoolgids.

- 10.3.4 Wanneer een kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen, wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid.
- 10.3.5 Een kandidaat die in gebreke blijft de in artikel 10.3.3 genoemde verklaring in te leveren, wordt geacht niet-reglementair afwezig geweest te zijn.
- 10.3.6 Indien een kandidaat op grond van niet-reglementaire afwezigheid een toets niet heeft afgelegd, neemt de locatiedirecteur maatregelen overeenkomstig het gestelde in artikel 14.
- 10.3.7 Indien een toets van het SE niet is afgelegd op grond van reglementaire afwezigheid treedt artikel 22 of 30 in werking.
- 10.3.8 Indien een toets van het CE niet is afgelegd op grond van reglementaire afwezigheid wordt de kandidaat in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het CE op ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien (artikel 45 Eindexamenbesluit VO).

11. UITSLAG

11.1 Eindcijfer eindexamen

- 11.1.1 Voor alle leerwegen geldt dat het eindcijfer van het examen in gelijke mate wordt bepaald door het eindcijfer van het schoolexamen en het cijfer van het Centraal Examen.
- 11.1.2 Voor alle vakken op het Centraal Examen moet gemiddeld een voldoende gehaald worden. 5,5 is voldoende. Voor het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel geldt dat het beoordeeld is met 'voldoende' of 'goed'. Voor nadere specificering voor vmbo en havo/vwo zie artikel 25 en artikel 32.
- 11.1.3 Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- 11.1.4 Indien het volgens 11.1.1 berekende eindcijfer niet een geheel getal is, dan wordt het, indien het eerste cijfer achter de komma 4 of minder is, naar beneden afgerond, en indien dit 5 of meer is, naar boven afgerond.

11.2 Herkansing centraal examen

- 11.2.1 De kandidaat, geslaagd of gezakt, heeft het recht in het tweede tijdvak deel te nemen aan de herkansing van het centraal examen in één vak of programma dat deel uitmaakt van het centraal examen dat bij de bepaling van de uitslag is betrokken. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de locatiedirecteur of de teamleider vóór een door de locatiedirecteur te bepalen dag en tijdstip. Aanvullende regelgeving omtrent herkansingen staat in artikel 22 en 30.

12. DIPLOMA, CIJFERLIJST

- 12.1 De locatiedirecteur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit. Wat er op deze cijferlijst vermeld wordt, is terug te vinden in het eindexamenbesluit VO artikel 52, zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2018-03-15#HoofdstukV_Artikel52
- 12.2 Het schoolexamen rekenen moet worden afgelegd door leerlingen in het vmbo en havo die geen eindexamen doen in wiskunde. Het behaalde cijfer telt niet mee bij de uitslagbepaling en wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst
- 12.3 De locatiedirecteur reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt.

- 12.4 Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.

13. CERTIFICATEN

- 13.1 De locatiedirecteur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat van een dagschool die de school verlaat en die voor een of meer vakken van zijn laatst afgelegde eindexamen een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald, een certificaat uit.
- 13.2 Het certificaat vermeldt in ieder geval het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer van 6 of meer heeft behaald, het voor dat vak of die vakken behaalde eindcijfer, de cijfers behaald voor het schoolexamen en voor het centraal examen daarin, de onderwijssoort waaraan het examen heeft plaatsgevonden, alsmede de datum waarop de uitslag van het examen is vastgesteld.

14. ONREGELMATIGHEDEN

- 14.1 Indien een kandidaat zich onttrekt aan (een onderdeel van) het centraal examen of schoolexamen, c.q. in strijd handelt (of heeft gehandeld) met het examenreglement, c.q. zich schuldig maakt (of zich schuldig heeft gemaakt) aan bedrog of enige andere onregelmatigheid kan de examencommissie maatregelen treffen. Onder "het zich onttrekken aan" wordt mede verstaan het zonder geldige redenen niet aanwezig zijn bij een toets, het niet tijdig inleveren van het (de) voorgeschreven werkstuk(ken), het zich onttrekken aan de werkstukbegeleiding, het niet tijdig inleveren van de boekenlijsten, kortom iedere afwijking van de in dit reglement of in de stofomschrijving vastgestelde regels zulks ter bepaling van de examencommissie.
- Onder onregelmatigheden wordt bijvoorbeeld het volgende verstaan: fraude, plagiaat, het niet tijdig inleveren en/of afronden van handelingsdelen, het niet nakomen van afspraak bij praktische opdrachten, het vak lichamelijke opvoeding, profielwerkstuk, afwezigheid zonder geldige reden en tijdige afmelding bij toetsen of herkansingen, het niet inleveren van opdrachten zoals opgenomen in het PTA, verstoringen van de orde tijdens examenzittingen, opgeven van een valse naam, misdragingen tijdens de les etc. Deze lijst is niet uitputtend.
- 14.2 De maatregelen die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, kunnen zijn:
- het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
 - het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - het ongeldig verklaren van de reeds afgenomen toetsen van het examen;
 - het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de locatiedirecteur aan te wijzen onderdelen.
- Indien het hernieuwd examen betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
- 14.3 Indien de onregelmatigheid pas na afloop van het schoolexamen wordt ontdekt kan de locatiedirecteur het schoolexamen ongeldig verklaren hetgeen tevens ontzegging van deelneming aan het centraal examen inhoudt, ofwel bepalen, dat het schoolexamen slechts geldig is na een hernieuwd schoolexamen in de door de locatiedirecteur en examinatoren aan te wijzen onderdelen en op de door hen te bepalen wijze.
- 14.4 Alvorens een beslissing ingevolge 14.2 of 14.3 wordt genomen, hoort de examencommissie de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De beslissing wordt medegedeeld aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift

toegezonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is. Ook de inspectie wordt op de hoogte gebracht.

15. COMMISSIE VAN BEROEP

- 15.1 De kandidaat kan tegen een beslissing van de locatiedirecteur of examencommissie in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Contactgegevens staan vermeld in artikel 2.10. De locatiedirecteur mag geen deel uitmaken van de commissie van beroep.
- 15.2 De samenstelling van de commissie is als volgt: bestuurder, beleidsmedewerker, examensecretaris van een locatie, niet de locatie waar de kandidaat die beroep aantekent aan verbonden is.
- 15.2 In overeenstemming met artikel 30a van de wet wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekend gemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken over het beroep tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de locatiedirecteur en inspectie.

16. GEHEIMHOUDING

- 16.1 Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

17. SPREIDING EXAMEN

- 17.1 De locatiedirecteur kan, de inspectie gehoord, toestaan dat ten aanzien van kandidaten die in het laatste leerjaar langdurig ziek zijn en ten aanzien van kandidaten die lange tijd niet in staat zijn geweest onderwijs in het laatste leerjaar te volgen, het eindexamen (School- en Centraal Examen) voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daarop volgende schooljaar afleggen.

18. OVERIGE BEPALINGEN

- 18.1 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de locatiedirecteur of, (wanneer de locatiedirecteur dit delegeert) de examencommissie na alle partijen gehoord te hebben.
- 18.2 Waar sprake is van (mede) ondertekening door de ouders van de kandidaat geldt dit voor leerlingen, die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. Meerderjarigen (18 jaar en ouder) hebben in dezen zelf tekenbevoegdheid.
- 18.3 De locatiedirecteur behoudt zich het recht voor de ouders van meerderjarigen over alle examenzaken inlichtingen te verschaffen, tenzij de meerderjarige schriftelijk kenbaar maakt dat hij dit niet wenst.

PRAKTIJKONDERWIJS

19. PRAKTIJKONDERWIJS

- 19.1 De schoolloopbaan wordt afgesloten met een examen. Dit examen bestaat uit een portfoliowaardering door een examengesprek.
- 19.2 Een beoordelingscommissie controleert of de leerling voldoet aan de gestelde eisen om op te gaan voor dit examengesprek.
- 19.3 Het examengesprek is een gesprek tussen de leerling en tenminste 3 examinatoren.
- 19.4 Pantarijn is verplicht om aan alle leerlingen die geen diploma ontvangen een Verklaring Praktijkonderwijs (PrO verklaring) uit te reiken.
- 19.5 De inhoudelijke beschrijving waaraan het portfolio dat dient als grondslag voor het examengesprek dient te voldoen, staat apart beschreven in de examenhandleiding PrO.
- 19.6 Er dient een aantoonbare cognitieve ontwikkeling te zijn doorgemaakt alvorens een leerling op gaat voor het examengesprek.
- 19.7 De examengesprekken vinden plaats in de laatste twee maanden van het schooljaar (juni/juli),
- 19.8 Wanneer een leerling eerder voldoet aan de eisen voor diplomering, dan vindt dit examengesprek eerder plaats. Dit is ter beoordeling van de beoordelingscommissie.
- 19.9 Alle gevallen waarin dit examenreglement niet voorziet, beslist de locatiedirecteur.

VMBO, GELDEND VOOR BASISBEROEPSGERICHTE, KADERBEROEPSGERICHTE EN THEORETISCHE LEERWEG (MAVO)

20. PROFIELWERKSTUK VMBO THEORETISCHE LEERWEG (mavo)

- 20.1 Het schoolexamen theoretische leerweg (mavo) omvat mede een profielwerkstuk (PWS). Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde zijn.
- 20.2 Praktische informatie over het PWS is te vinden in een apart te verschijnen document.

21. PRAKTISCHE OPDRACHTEN VMBO/ CPE BEELDEND

- 21.1 Voor iedere praktische opdracht wordt van te voren schriftelijk bekend gemaakt wat de inhoud van de opdracht is, wat de uiterste inleverdatum is waarop een praktische opdracht ingeleverd of gedaan moet worden en wat de beoordelingscriteria zijn.
- 21.2 Wanneer leerlingen werk digitaal inleveren, dan zijn zij verplicht een eigen kopie in eigen beheer te houden.

22. HERKANSINGEN VMBO/MAVO

- 22.1 Schoolexamen
 - 22.1.1 Een kandidaat heeft het recht om gedurende het schooljaar minstens twee van de in het PTA aangegeven onderdelen van de stofaanduiding van het SE te herkansen. Het is mogelijk een toets uit een voorgaande periode te herkansen, mits deze in hetzelfde leerjaar valt. Eén specifieke toets mag maar één keer herkanst worden.
 - 22.1.2 Naast deze herkansingen kan het locatiedirecteur beslissen dat er extra herkansingen SE aangeboden worden.
 - 22.1.3 In het PTA is per vak aangegeven welke onderdelen van de stofaanduiding / toetsvorm herkanst kunnen worden. Opdrachten die niet ingeleverd of uitgevoerd zijn, kunnen niet herkanst worden.
 - 22.1.4 Het moment van herkansingen wordt in het PTA en/of binnen vijf dagen voor de herkansing aangegeven.
 - 22.1.5 In geval van herkansing geldt het hoogst behaalde cijfer.
 - 22.1.6 In het laatste jaar is een in te halen toets niet meer herkansbaar. Wanneer een leerling dus een toets gemist heeft en in moet halen, mag dezelfde toets niet ook nog herkanst worden.

- 22.1.7 Leerlingen kunnen door locatiemanagement beperkt worden in hun aantal herkansingen wegens ongeoorloofde absenties.
- 22.1.8 In geval van reglementaire absentie (artikel 10 e.v.) en in bijzondere gevallen kan herkansing van een toets of een ander onderdeel van het schoolexamen worden verleend.
- 22.1.9 De locatiedirecteur beslist over de herkansing SE bedoeld in 22.1.1, 22.1.2 en 22.1.4 en 22.1.6, 22.1.7 en 22.1.8.

22.2. Herexamen Maatschappijleer VMBO/MAVO

- 22.2.1 Kandidaten die het vak Maatschappijleer met een cijfer lager dan een 5,5 afsluiten hebben recht op een herexamen van het SE Maatschappijleer (eindexamenbesluit VO 35b1. lid 1).
- 22.2.2 De school bepaalt welk deel van de stof geherexamineerd wordt.

23. Overige bepalingen

- 23.1 De resultaten van het SE behaald in het voorlaatste leerjaar, komen te vervallen als de kandidaat niet wordt bevorderd van het voorlaatste tot het laatste leerjaar.
- 23.2 De schoolexamenresultaten, behaald in het laatste leerjaar, komen te vervallen, als de kandidaat niet slaagt voor het examen.

24. CENTRAAL SCHRIFTELIJK EN PRAKTISCH EXAMEN (CSPE)

24.1 Gang van zaken tijdens het CSPE

- 24.1.1 De kandidaten maken het CSPE volgens een van te voren vastgesteld rooster.
- 24.2.2 Bij de afname van het CSPE is, naast de examinerator, een toezichthouder aanwezig.
- 24.2.3 Tijdens het CSPE worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan.
- 24.2.3 Een overzicht van hulpmiddelen waarvan het gebruik door de CvTE is toegestaan, is te vinden op de website van www.examenblad.nl
- 24.2.4 Samen doen met hulpmiddelen is niet toegestaan.
- 24.2.5 Zonder toestemming van een examinerator mag een kandidaat zich gedurende (een onderdeel van) het CSPE niet verwijderen uit het examenlokaal.

24.2 Herkansing CSPE

Leerlingen in de basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen mogen naast het centraal examen voor een algemeen vak ook het centraal schriftelijk en praktisch examen (CSPE) van het beroepsgerichte programma herkansen. De herkansing van het praktisch gedeelte van het centraal examen kan betrekking hebben op de gehele toets of op alleen één of meer onderdelen daarvan (zie [Eindexamenbesluit VO artikel 51 lid 1](#)). Ook voor het CSPE geldt dat het hoogste cijfer telt (zie Eindexamenbesluit VO artikel 51 lid 3).

25. VASTSTELLING UITSLAG VMBO/MAVO

- 25.1. De locatiedirecteur en de examensecretaris stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in 11.1.2.
- 25.2 De locatiedirecteur en de examensecretaris stellen uit alle eindcijfers van de vakken waarin de kandidaat examen heeft afgelegd een lijst op, zodanig dat de op deze lijst vermelde vakken een eindexamen vormen als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 29 van het eindexamenbesluit VO.
- 25.3 De kandidaat die eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundige gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfer tenminste 5,5 is:
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer behaald heeft.
 - c. Met inachtneming van b:
 - 1. voor al zijn examenvakken het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of

- 2. voor één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
 - 3. voor één vak een 4. De andere vakken een 6 of hoger, waarvan tenminste één 7 of meer
 - 4. voor twee van zijn vakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarvan tenminste één 7 of meer
 - d. De vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak tenminste voldoende zijn afgerond
 - e. Als het een eindexamen gemengde/theoretische leerweg betreft, hij voor het profielwerkstuk tenminste voldoende heeft behaald
- 25.4 Bij de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg wordt het gemiddelde van de eindcijfers van alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak. Elk keuzevak dient tenminste met een 4 te zijn afgerond.
- 25.5 Het resultaat voor het beroepsgerichte profielvak (het SE-cijfer op één decimaal) bij de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg wordt meegenomen bij het rekenkundige gemiddelde van het bij het centraal examen behaalde cijfers (de 5,5 regel).

26. DIPLOMA, CIJFERLIJST EN CUM LAUDE VMBO

- 26.1 De locatiedirecteur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit. Wat er op deze cijferlijst vermeld wordt, is terug te vinden in Eindexamenbesluit VO artikel 52, zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2018-03-15#HoofdstukV_Artikel52
- 26.2 de locatiedirecteur reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt.
- 26.3 Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
- 26.4 Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen **vmbo basisberoepsgerichte leerweg of kaderberoepsgerichte leerweg** met toekenning van het **judicium cum laude** indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften (zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2018-03-15#HoofdstukV_Artikel52a):
- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van:
 - 1°. de eindcijfers voor het profielvak en de twee algemene vakken van het profieldeel, en
 - 2°. het eindcijfer berekend op grond van Eindexamenbesluit VO [artikel 49, derde lid](#), en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van Eindexamenbesluit VO [artikel 49](#).
- 26.5 een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen **vmbo theoretische leerweg** met toekenning van het **judicium cum laude** indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van:
 - 1°. De vakken Nederlandse taal, Engelse taal en maatschappijleer en de algemene vakken van het profieldeel, en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor het profielwerkstuk en alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van [artikel 49](#) uit het Eindexamenbesluit VO.

HAVO / VWO

27. PROFIELWERKSTUK VOOR HAVO EN VWO

- 27.1 Het schoolexamen vwo en havo omvat mede een profielwerkstuk (PWS). Het profielwerkstuk is een grote onderzoeksopdracht, een presentatie daaronder begrepen,

- waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde die van betekenis zijn voor het betreffende profiel. Het PWS heeft een studielast van 80 uur op de havo en 120 uur op het vwo.
- 27.2 Het PWS heeft betrekking op één, twee of meer vakken die deel uitmaken van het totale pakket of profiel van de leerling. Tenminste een groot vak met een omvang van 320 uur op de havo en 400 uur op het vwo moet erbij betrokken zijn.
 - 27.3 Het PWS voor havo en vwo maakt deel uit van het combinatiecijfer (zie artikel 30).
 - 27.4 Praktische informatie over het PWS is te vinden in een apart te verschijnen gids.

28. PRAKTISCHE OPDRACHTEN HAVO EN VWO

- 28.1 Voor iedere praktische opdracht wordt de eerste week van een nieuwe toetsperiode schriftelijk bekend gemaakt wat de inhoud van de opdracht is, wat de uiterste inleverdatum is waarop een praktische opdracht ingeleverd moet worden en wat de beoordelingscriteria zijn. Van deze regel zijn uitgezonderd de praktische opdrachten die verbonden zijn aan een vakles.
- 28.2 De inleverdatum valt nooit in de week voor een toetsweek of in de toetsweek zelf. Wanneer leerlingen werk digitaal inleveren, dan zijn zij verplicht een eigen kopie in eigen beheer te houden.
- 28.3 Indien een praktische opdracht, praktisch werk, een ckv-verslag of een onderzoeksoopdracht na het verlopen van de uiterste inleverdatum is ingeleverd, meldt de docent dit aan de examencommissie.
- 28.4 De beoordeling van praktische opdrachten vindt plaats binnen vier schoolweken na het verstrijken van de inleverdatum.

29. COMBINATIECIJFER HAVO/VWO

- 29.1 Het combinatiecijfer bestaat uit het gemiddelde eindcijfer van maatschappijleer, het profielwerkstuk en ckv. De ondergrens voor de afzonderlijke vakken is 4. Voor het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 een 5. Het telt mee als één cijfer in de zak/slaagbepaling.
- 29.2 bij overstappers van havo naar vwo die in het bezit zijn van een havo-diploma geldt dat het combinatiecijfer uitsluitend bestaat uit het cijfer van het profielwerkstuk.

30. HERKANSING HAVO EN VWO

- 30.1 Leerlingen hebben recht op herkansingen. De planning van en voorwaarden voor deze herkansingen verschilt per leerjaar en is opgenomen in de bovenbouwgid. s.
- 30.2 Leerlingen die in een schooljaar tijdig de opdrachten voor ckv en lo, de handelingsdelen voor ckv en het pws hebben afgerond, kunnen gebruik maken van de herkansingsregeling. De uiterste afrondingsdata van deze vakken staan vermeld in het PTA en op de studiewijzers.
- 30.3 Bij een teveel aan ongeoorloofde absenties worden leerlingen beperkt in hun aantal herkansingen, zie hiervoor het absentiebeleid van de betreffende locatie.
- 30.4 Overleg met de mentor en docenten over de herkansingen is verplicht.
- 30.5 In het PTA is per vak aangegeven welke onderdelen van de stofaanduiding / toetsvorm herkanst kunnen worden. Opdrachten die niet ingeleverd of uitgevoerd zijn, kunnen niet herkanst worden.
- 30.6 Indien een leerling gebruik maakt van de mogelijkheid een praktische opdracht te herkansen, verliest de leerling daarmee het recht op een herkansing voor een toets van dat vak.
- 30.7 In geval van herkansing geldt het hoogst behaalde cijfer.

- 30.8 Leerlingen die een toets voor een vak moeten inhalen omdat zij door ziekte of ten gevolge van een bijzondere, van hun wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat geweest zijn aan de desbetreffende toets deel te nemen, hebben geen recht op een herkansing voor dat vak. Er mag dus ook geen andere toets voor dat vak worden herkanst. In uitzonderlijke gevallen bepaalt de examencommissie, nadat de leerling een gemotiveerd verzoek heeft ingediend, of een leerling naast de inhaaltoets ook een andere toets van dat vak mag herkansen.
- 30.9 De herkansingen worden ieder schooljaar volgens een nader vast te stellen rooster afgenomen aan het einde van het schooljaar.
- 30.10 In geval van reglementaire absentie (artikel 10) en in bijzondere gevallen kan herkansing van een toets of een ander onderdeel van het schoolexamen worden verleend.
- 30.11 De locatiedirecteur beslist over de herkansing SE bedoeld in artikel 30.10.
- 30.12 Het moment van herkansingen wordt in het PTA en/of binnen vijf kalenderdagen voor de herkansing aangegeven.

31. ONTHEFFINGEN HAVO EN VWO

- 31.1 Een doublant in de bovenbouw krijgt, bij de stof die beschreven staat in het PTA, een ontheffing voor een vak als aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a. Het vak heeft geen gevolg in de volgende klassen en/of in het CE
 - b. Het vak is afgesloten met een voldoende eindcijfer.
- 31.2 Een kandidaat mag ervoor kiezen om geen gebruik te maken van een ontheffing. De kandidaat verplicht zich dan het programma van dat vak in zijn geheel te volgen. Het hoogste van de twee eindcijfers voor het schoolexamen wordt dan in het dossier opgenomen.
- 31.3 Secties kunnen besluiten ontheffingen te verlenen voor (een onderdeel van de) praktische opdrachten. Secties maken deze regeling begin van het schooljaar bekend.
- 31.4 Leerlingen met een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal of leerlingen met een andere moedertaal dan de Nederlandse taal en die het profiel NT of NG of NT/NG volgen, kunnen een verzoek indienen bij de examencommissie tot ontheffing van de 2^e moderne vreemde taal op Atheneum als onderwijs in die taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert. Deze Atheneumleerlingen met een NT-, NG- of NT/NG-profiel volgen in plaats daarvan een ander vak met tenminste een studielast van 440 uur.

32 VASTSTELLING UITSLAG HAVO EN VWO

- 32.1 De locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in 11.2.
- 32.2 De locatiedirecteur en de secretaris van het eindexamen stellen uit alle eindcijfers van de vakken waarin de kandidaat examen heeft afgelegd een lijst op, zodanig dat de op deze lijst vermelde vakken een eindexamen vormen als bedoeld in de artikelen 11 tot en met 29 van het eindexamenbesluit VO, dat voldoet aan het bepaalde in artikel 32.3.
- 32.3 De kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundige gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfer tenminste 5,5 is;
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal en literatuur, Engels taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald
 - c. Met in achtneming van b:
 - 1. voor al zijn examenvakken het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
 - 2. voor één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
 - 3. voor één vak een 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt.

- 4. voor twee van zijn vakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt.
 - 5. voor één vak een 4, voor één vak een 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt.
 - d. het vak lichamelijke opvoeding tenminste voldoende is afgerond
 - e. Het combinatiecijfer (zie artikel 26) telt hierbij ook als eindcijfer.
- 32.4 Zodra de uitslag volgens artikel 33.3 is vastgesteld, deelt de locatiedirecteur deze tezamen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. Hij maakt daarbij melding van het bepaalde in art. 12.4.

33. DIPLOMA, CIJFERLIJST EN CUM LAUDE HAVO EN VWO

- 33.1 De locatiedirecteur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit. Wat er op deze cijferlijst vermeld wordt, is terug te vinden in Eindexamenbesluit VO artikel 52, zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2018-03-15#HoofdstukV_Artikel52
- 33.2 De locatiedirecteur reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit, waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Duplicaten van diploma's worden niet uitgereikt.
- 33.3 Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het voorgeschreven aantal vakken worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
- 33.4 Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen **havo** met toekenning van het **judicium cum laude** indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van:
 - 1°. De vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, en de vakken van het profieldeel en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.
- 33.5 Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen **vwo** met toekenning van het **judicium cum laude** indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:
- a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van:
 - 1°. De vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, en de vakken van het profieldeel en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 7 of ten minste de kwalificatie «voldoende» voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling.